

חומרים שהוכנו על-ידי משתתפי קורס מורים מובילים תשע"ה

ניתן להשתמש בחומרים לצורך הוראה בלבד.

לא ניתן לפרסם את החומרים או לעשות בהם כל שימוש מסחרי

ללא קבלת אישור מראש מצוות הפיתוח

כתיבה ועריכה:

דפנה מינסטר, שרה פונק

תאריך: ____ . ____ . ____

מקצוע: מדעי המחשב ב' - JAVA

שם: _____

נושא: רְקוּרְסִיָּה

⌘ דף עבודה מס' 1 – רְקוּרְסִיָּה – פעולות שלא מחזירות ערך ⌘

*****

1. לפניך פעולה בשפת JAVA:

```
public static void series1 ( int n )
{ // הפעולה מקבלת מספר טבעי n .
  // הפעולה מחשבת .....
  if ( n >= 10 )
    System.out.print ( n ) ;
  else
  {
    System.out.print ( n + " " ) ;    ← שורת הדפסה
    series1 ( n + 1 ) ;
  }
}
```

לפניך תכנית ראשית בשפת JAVA:

```
public static void main ( String [ ] args )
{
  series1 ( 1 ) ;
}
```

א. נסה / י לעקוב אחר ביצוע התכנית הראשית, רשום/י מהו הפלט שיתקבל לדעתך:

ב. כעת בדק/י בעזרת הרצה במחשב מהו הפלט ? _____

ג. הרץ / י את התכנית עבור הקלטים הבאים, ורשום / י את הפלט בטבלה הבאה:

mis2	פלט
series1 (2) ;	
series1 (7) ;	
series1 (10) ;	
series1 (11) ;	

ד. בתכנית שלעיל מופיעה דרך חדשה. נסה/י להסביר במילים את הדרך וכיצד היא מתבצעת.

---

2. לפניך פעולה `series2` בשפת JAVA :
שים לב! לשינוי ...

```
public static void series2 ( int n )  
{  
    if ( n >= 10 )  
        System.out.print ( n ) ;  
    else  
    {  
        series2 ( n + 1 ) ;  
        System.out.print ( n + " " ) ;  
    }  
}
```

שורת הדפסה ←

א. נסה / י לעקוב אחר ביצוע התכנית הראשית, רשום/י מהו הפלט שיתקבל לדעתך :

ב. כעת בדק/י בעזרת הרצה במחשב מהו הפלט ?

ג. מדוע, לדעתך, הגיב המחשב בצורה זו ?

ד. הרץ / י את התכנית עבור הקלטים הבאים, ורשום / י את הפלט בטבלה הבאה :

mis2	פלט
<code>series2 (2) ;</code>	
<code>series2 (7) ;</code>	
<code>series2 (10) ;</code>	
<code>series2 (11) ;</code>	

ה. מה יקרה אם נשנה את התנאי בפעולה שלפניך ל- $n = 10$) ונריץ את התכנית הראשית עם הזימון : `series2 ( 11 ) ;` ?

הסבר/י :

הגדרה:

*****
* **רקורסיה** היא דרך חדשה לפתרון בעיות. משימה שקוראת לעצמה.
*****

תנאים לקיום רקורסיה:

1. הליך **רקורסיבי** - תת-משימה המזמנת אותה תת-משימה, עבור ערך קטן/גדול יותר.
2. **תנאי עצירה** – עוצר את פעולת הרקורסיה (היעדרו של תנאי עצירה יוביל לחזרה אינסופית של הרקורסיה).

הרקורסיה מייצרת שני מצבים:

1. שלב **פתיחת** הרקורסיה – הפעולות המתבצעות לפני הזימון הרקורסיבי (עד תנאי העצירה).
הערכים מעובדים בסדר רגיל.
2. שלב **סגירת** הרקורסיה – הפעולות המתבצעות לאחר הזימון הרקורסיבי.
הערכים מעובדים בסדר הפוך.

דוגמה לתרגיל:

```
public static void series ( int n )
{
    if ( n >= 7 )
        System.out.print ( n );
    else
    {
        System.out.print ( n + " " );
        series ( n + 1 );
        System.out.print ( n + " " );
    }
}
```

← תנאי עצירה

← שלב פתיחת הרקורסיה
הערכים מעובדים בסדר רגיל

← זימון/קריאה רקורסיבית

← שלב סגירת הרקורסיה
הערכים מעובדים בסדר הפוך

⇒ עבור הקלט: n = 1, ייתקבל הפלט: **1 2 3 4 5 6 7 6 5 4 3 2 1**
} פתיחה } סגירה

3. כתבי פעולה רקורסיבית לכל אחת מהסדרות הבאות:

- א. 1, 4, 7, 10, 13, 16, 19, 22 (קיימים 2 פתרונות שונים)
- ב. -1, -2, -3, -4, -5, -6, -7, -8, -9, -10 (קיימים 2 פתרונות שונים)
- ג. 1, 1, 2, 2, 3, 3, 4, 4, 3, 3, 2, 2, 1, 1
- ד. 1, 2, 3, 4, 3, 2, 1, 10, 20, 30, 40
- ה. א, ב, ג, ד, א, ב, ג, א
- ו. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 8, 6, 4, 2

4. נתונות 2 פעולות והזימון שלהן בתכנית הראשית:

<pre>public static void seriesA (int n) { if (n <= 1) System.out.print (n + " "); else { System.out.print (n + " "); seriesA (n - 1); } }</pre>	<pre>public static void seriesB (int n) { if (n >= 4) System.out.print (n + " "); else { seriesB (n + 1); System.out.print (n + " "); } }</pre>
seriesA (4); הזימון	seriesB (1); הזימון

א. הסברי/י ב- 2-3 שורות מה מבצעת הפעולה **seriesA**:

ב. האם הפעולות הנ"ל יציגו פלט זהה ?

ג. הסברי/י את ההבדל בין הפעולות הנ"ל:

---

* 5. חזרי/י לתרגיל 3 סעיפים א' ו- ב' והוסף/י את הפתרון השני לסדרה.

6. פעולה רקורסיבית שמזמנת פעולה רקורסיבית:

א. כתבי/י פעולה רקורסיבית בשם **printStars** המקבלת מספר שלם N ומדפיסה N כוכביות על המסך (כתבי/י פעולה במחלקה).

ב. כתבי/י פעולה רקורסיבית בשם **printRowStars** המקבלת מספר שלם M ומדפיסה N שורות של כוכביות על המסך, כאשר מספר הכוכביות בכל שורה גדל ב- 1.

שימו/י לב ! יש להשתמש בפעולה שכתבת בסעיף א'.

ג. כתבי/י תכנית ראשית הקולטת מספר שלם N ומזמנת את הפעולה **printRowStars**.

דוגמה: עבור הקלט N = 6, ייתקבל הפלט:


```
*
**
***
****
*****
*****
```


פתרון לתרגיל 6 :

<pre>public static void printStars (int n) { if (n < 1) System.out.println ( ) ; else { System.out.print (' * ') ; printStars (n - 1) ; } }</pre>	<pre>public static void printRowStars (int m) { if (m < 1) System.out.print (m + " ") ; else { printRowStars (m - 1) ; printStars (m) ; } }</pre>
--	---

7. כתבי/י פעולה רקורסיבית בשם **multiplicationTable** המדפיסה את לוח הכפל.

רמז: רצוי לחלק את המשימה לתת-משימות.

8. נתונות 2 פעולות (אחת רקורסיבית) והזימון של הפעולה **printA** בתכנית הראשית:

<pre>public static void print (int[ ] A , int i) { if (i >= A.length) System.out.println (" <-- המערך ") ; else { System.out.print (A[i] + " ") ; print (A , i + 1) ; } }</pre>	
<pre>public static void printA (int[ ] A) { print (A , 0) ; }</pre>	
<pre>int [ ] a = { 1 , 2 , 3 , 4 , 5 , 6 } ; printA (a) ;</pre>	הזימון בתכנית הראשית:

א. מה יהיה הפלט של הזימון **print** (A , 0) ?

ב. הסברי/י ב- 2-3 שורות מה מבצעת הפעולה **print** :

---

9. כתבי/ פתרון רקורסיבי נוסף לפעולה **print** (מתרגיל 8).
10. נתונות 2 פעולות והזימון שלהן בתכנית הראשית:

```
public static void printString1 ( String S , int L , int H )
{
    if ( L > H )
        System.out.print ( " " );
    else
        if ( L == H )
            System.out.print ( S.charAt( L ) + " " );
        else
            {
                System.out.print ( S.charAt( L ) + " " + S.charAt( H ) + " " );
                printString1 ( S , L + 1 , H - 1 );
            }
}
```

שימי לב!

אסור לזמן את הפעולה הרקורסיבית עם $L++$ או $H--$, כי זו רקורסיה אינסופית.

String s = "123456" ;

הזימון בתכנית הראשית:

printString1 (s , 0 , s.length() - 1) ;

```
public static void printString2 ( String S )
{
    if ( S.length() == 0 )
        System.out.print ( " " );
    else
        if ( S.length() == 1 )
            System.out.print ( S.charAt( 0 ) + " " );
        else
            {
                System.out.print ( S.charAt( 0 ) + " " + S.charAt( S.length() - 1 ) + " " );
                printString2 ( S.substring( 1 , S.length() - 1 ) );
            }
}
```

String s = "123456" ;

הזימון בתכנית הראשית:

printString2 (s) ;

א. מה יהיה הפלט של הזימון `printString1( s , 0 , s.length() - 1 ) ;` ?

ב. הסברי/י ב- 2-3 שורות מה מבצעת כל אחת מהפעולות הנ"ל:

ג. בחרי/י את הדרך המועדפת עליך, נמקי/י תשובתך

11. לפניך פעולה בשפת JAVA:

```
public static void printM ( int [ ] [ ] mat , int i , int j )
{
    if ( i >= mat.length )
        System.out.println ( ) ;
    else
        if ( j >= mat[ i ].length )
        {
            System.out.println ( ) ;
            printM ( mat , i + 1 , 0 ) ;
        }
        else
        {
            System.out.print ( mat[ i ][ j ] + " " ) ;
            printM ( mat , i , j + 1 ) ;
        }
}
```

10	20	30
40	50	60
70	80	90
100	110	120

mat

א. מה יהיה הפלט של הזימון ? printM (mat , 0 , 0) ;

ב. הסברי/י ב- 2-3 שורות מה מבצעת הפעולה printM :

עבודה נעימה !

